Kaitseministeeriumile.

04.mai 2025

Vastulause kaitsetööstuspargi rajamisele Tõstamaale.

Käesolevaga ei nõustu Kaitsetööstuspargi valikualaga Tõstamaal ning avaldan sügavat muret kavandatava kaitsetööstuspargi rajamisega kaasnevate riskide pärast. Leian, et see otsus on vastuolus Eesti varasemate arengukavadega ning toob kaasa olulisi keskkonna- ja regionaalse arengu riske.

Esiteks, kavandatav tööstuspark asub rohealal, mis on ökoloogiliselt väärtuslik ja pakub elupaika mitmetele looduskooslustele. Sellise ala muutmine tööstuslikuks piirkonnaks kahjustab pöördumatult kohalikke ökosüsteeme ning vähendab piirkonna elukvaliteeti.

Teiseks, Eesti arengukavades on rõhutatud vajadust suunata tööstus arenguks sobivatele ja juba olemasolevatele tööstusaladele, vältimaks looduskeskkonna tarbetut koormamist. Olemasolevate tööstusalade kasutamine mitte ainult ei vähenda keskkonnamõju, vaid soodustab ka regionaalarengut, tõstes tööstuspiirkondade efektiivsust ja jätkusuutlikkust.

Kolmandaks, tööstuspargi rajamine Tõstamaale võib negatiivselt mõjutada kohalikke elanikke, keskkonnatingimusi ning piirkonna üldist atraktiivsust. Tööstusliku tegevuse kõrvalmõjud, nagu müra, saaste ja liikluskoormuse suurenemine, võivad halvendada elukeskkonda ning avaldada negatiivset mõju ka Tõstamaa loodusväärtustele ja kultuuripärandile.

Seetõttu teen ettepaneku, et tööstuspargi rajamine suunataks olemasolevale tööstusalale, kus keskkonnamõjud oleksid oluliselt väiksemad ning projekt sobituks paremini Eesti pikaajalise arenguvisiooniga. Palun otsustajatel kaaluda alternatiive, mis arvestavad nii keskkonnakaitse kui ka kohalike elanike huve.

Eestis on puhtale elukeskkonnale seotud õigused ja kohustused sätestatud mitmes õigusaktis. *Eesti Vabariigi põhiseaduse § 53* kohaselt on igaüks kohustatud säästma elu- ja looduskeskkonda ning hüvitama kahju, mille ta on keskkonnale tekitanud[43dcd9a7-70db-4a1f-b0ae-981daa162054](https://pohiseadus.riigioigus.ee/v1/eesti-vabariigi-pohiseadus/ii-pohioigused-vabadused-ja-kohustused-ss-8-55/ss-53-kohustus-saasta?citationMarker=43dcd9a7-70db-4a1f-b0ae-981daa162054 "1"). See tähendab, et riik võib kehtestada meetmeid keskkonna kaitsmiseks ja kahju hüvitamiseks.

Lisaks põhiseadusele on *keskkonnaseadustiku üldosa seadus* oluline dokument, mis sätestab õiguse tervise ja heaolu vajadustele vastavale keskkonnale[43dcd9a7-70db-4a1f-b0ae-981daa162054](https://www.k6k.ee/keskkonnaigus/materjalid/valdkonnaulesed-teemad/keskkonnaalased-oigused?citationMarker=43dcd9a7-70db-4a1f-b0ae-981daa162054 "2"). See tähendab, et riik peab tagama keskkonnakaitse meetmed, mis aitavad säilitada puhta ja tervisliku elukeskkonna.

Rahvusvaheliselt on Eesti liitunud *Århusi konventsiooniga*, mis tagab igaühe õiguse keskkonnainfole, keskkonnaotsustes osalemisele ja keskkonnaalaste otsuste vaidlustamisele[43dcd9a7-70db-4a1f-b0ae-981daa162054](https://www.k6k.ee/keskkonnaigus/materjalid/valdkonnaulesed-teemad/keskkonnaalased-oigused?citationMarker=43dcd9a7-70db-4a1f-b0ae-981daa162054 "2"). See annab kodanikele võimaluse kaasa rääkida keskkonnakaitse küsimustes ja tagada, et otsused arvestaksid säästva arengu põhimõtteid.

Kaitsetööstuspargi mittesobivus Pärnu linna ja maakonna planeeringuga

Pärnu maakonna planeeringu eesmärk on määratleda maakonna ruumilise arengu põhimõtted ja suundumused aastani 2030+. Planeering keskendub kohalike omavalitsuste üleste huvide väljendamisele ning riiklike ja kohalike ruumilise arengu vajaduste tasakaalustamisele.

Pärnu maakonna planeeringu olulised väärtused ja suunised hõlmavad lisaks muule ka:

- **Keskkonnakaitset ja loodusväärtusi** – Pärnu jõe ja kaldaala ruumilise arengu suunised arvestavad looduskaitse ja keskkonnamõju strateegilise hindamise tulemusi.
- **Puhkealade ja turismi arendamist** – Planeering näeb ette puhkealade võrgustiku loomise, matkaradade ja veematkateede arendamise ning avalike supluskohtade määratlemise.

Pärnu maakonnas on keskkonnakaitse ja loodusväärtuste säilitamise suunad keskendunud mitmele olulisele aspektile:

- **Kaitsealad ja hoiualad** – Maakonnas on mitmeid looduskaitsealasid, nagu Lindi looduskaitseala ja Kastna maastikukaitseala, mis aitavad säilitada haruldasi elupaiku ja liike.
- **Püsielupaigad** – Erinevate liikide, nagu must-toonekure ja viigerhülge, elupaikade kaitseks on loodud püsielupaiku, et tagada nende säilimine.
- **Piiranguvööndid** – Üksikobjektide, näiteks vanade tammede ja pärnade, ümber on kehtestatud piiranguvööndid, et vältida nende kahjustamist ja tagada nende pikaajaline säilimine.

- **Rahvusvahelised kokkulepped** – **<u>Pärnu maakonna keskkonnakaitse suunad arvestavad ka Euroopa Nõukogu maastikukonventsiooni põhimõtteid, mis rõhutavad maastike ja elurikkuse säilitamist.</u>**

Kaitsetööstuspargi rajamine ning lõhkeainete tootmine ja käitlemine Pärnu maakonnas ei sobi mitmel keskkonnakaitselisel ja loodusväärtuste säilitamise aspektil. Tuginedes maakonna planeeringu suundadele, toon välja järgmised põhjendused:

1. **Looduskaitsealad ja elupaikade säilitamine** - Pärnu maakonnas on mitmeid looduskaitsealasid ja püsielupaiku, mis on loodud haruldaste liikide, nagu must-toonekure ja viigerhülge, kaitseks. Kaitsetööstus ja lõhkeainete tootmine võib tekitada keskkonnamõjusid, mis häirivad nende liikide elupaiku, põhjustades mürasaastet ja keemilist reostust.
2. **Piiranguvööndid ja maastiku konserveerimine** - Pärnumaa planeering sätestab piiranguvööndid maastikuliselt ja kultuuriliselt väärtuslike alade kaitseks. Kaitsetööstuspark, mis eeldab rasketehnikaga ehitamist ja keemiliste ainete käitlemist, võib ohustada kaitstud loodusobjekte ning muuta maakonna looduslikku ilmet ja ökosüsteemi.
3. **Veekaitse ja veekogude reostuse vältimine -** Pärnu jõgi ja selle harujõed on olulised veeökosüsteemid, mida tuleb säilitada. Kaitsetööstuspark ja lõhkeainete tootmine võivad suurendada kemikaalide lekkimise riski veekogudesse, mis kahjustab nii veeelustikku kui ka joogivee kvaliteeti.
4. **Rahvusvahelised keskkonnanõuded ja regionaalsed kokkulepped -** Maakonna planeering järgib Euroopa maastikukonventsiooni põhimõtteid, mis rõhutavad loodus- ja kultuurmaastike kaitset. Kaitsetööstus ja lõhkeainete tootmine ei ole kooskõlas nende põhimõtetega, kuna nende tööstuslik tegevus ei toeta loodusväärtuste säilitamist, vaid pigem ohustab neid.
5. **Turismi- ja puhkealade säilitamine -Pärnu maakond on tuntud kui turismisihtkoht, kus rõhutatakse loodusmatkade, rannikuäärsete tegevuste ja ökoloogilise turismi edendamist. Kaitsetööstus ja lõhkeainete käitlemine võivad vähendada piirkonna atraktiivsust turistidele, kes otsivad puhast ja looduslähedast keskkonda.**

Kokkuvõttes on kaitsetööstuspargi ja lõhkeaine tootmise ning käitlemise rajamine vastuolus maakonna keskkonnakaitseliste eesmärkidega, mistõttu see ei sobi piirkonna ruumilise arengu visiooniga.

Kaitsetööstuspargi ja lõhkeaine tootmise ning käitlemise rajamine Pärnu maakonda toob kaasa mitmeid olulisi riske, mis mõjutavad nii kohalikku elanikkonda kui ka looduskooslust. Need riskid jagunevad lühiajalisteks ja pikaajalisteks mõjudeks:

Põhiriskid kohalikule elanikkonnale:

1. **Terviseriskid**
    - **Lühiajalised mõjud**: Õhusaaste, sealhulgas plahvatustega kaasnevad kemikaalid ja peenosakesed, võivad põhjustada hingamisteede ärritust ja terviseprobleeme.
    - **Pikaajalised mõjud**: Pikemaajaline kokkupuude tööstuslike kemikaalidega võib suurendada vähiriski ning mõjutada neuroloogilist ja südame-veresoonkonna tervist.
2. **Elukvaliteedi langus**
    - **Lühiajalised mõjud**: Müra ja vibratsioon tööstusalalt võib häirida kohalike elanike igapäevaelu.
    - **Pikaajalised mõjud**: Tööstusrajooni tekke tõttu võivad kinnisvarahinnad langeda, vähendades piirkonna atraktiivsust elukohana.
3. **Ohutusriskid**
    - **Lühiajalised mõjud**: Õnnetusjuhtumite, nagu plahvatuste või kemikaalileketega seotud õnnetuste oht.
    - **Pikaajalised mõjud**: Piirkond võib muutuda kõrgendatud riskiga alaks, kus potentsiaalsed õnnetused võivad tuua kaasa suuremahulisi evakuatsioone.

Põhiriskid looduskooslusele:

1. **Veereostus**
    - **Lühiajalised mõjud**: Lõhkeainete ja kemikaalide lekkimine võib kahjustada läheduses asuvaid veekogusid, mõjutades kalu, veetaimestikku ja põhjavett.
    - **Pikaajalised mõjud**: Kemikaalide kuhjumine võib põhjustada ökosüsteemi häireid ning veekogude elurikkuse vähenemist.
2. **Muldade ja õhu reostus**

- **Lühiajalised mõjud**: Tootmisprotsessidega kaasnevad saasteained võivad kanduda maapinnale, põhjustades taimede ja loomade tervise halvenemist.
- **Pikaajalised mõjud**: Mullas võivad ladestuda raskemetallid ja kemikaalid, mis halvendavad viljakust ja mõjutavad kohalikku põllumajandust.

3. **Elupaikade hävimine**

- **Lühiajalised mõjud**: Tööstusala rajamise tõttu hävib osa looduslikust elupaigast, mis mõjutab piirkonna floora ja fauna populatsioone.

- **Pikaajalised mõjud**: Mõnede liikide elupaikade kadumine võib põhjustada liigirikkuse vähenemist ja looduse tasakaalu muutusi.

Üldised kaalutud mõjud:

- **Majanduslikud ja sotsiaalsed tagajärjed** Kui tööstuspark vähendab turismipiirkonna atraktiivsust ja elukvaliteeti, võib see vähendada kohalikku majandusaktiivsust ja tööhõivet looduslähedastes sektorites.
- **Ökosüsteemi pikaajaline kahjustumine** Keskkonnakahjude taastamine võib võtta aastakümneid, ning mõned muutused võivad olla pöördumatud.

Need põhjendused näitavad, et kaitsetööstuspargi ja lõhkeainete tootmise rajamine Pärnu maakonda ei sobi piirkonna ruumilise arengu visiooniga.

Euroopa Liidu keskkonnapoliitika ja õigusaktid sisaldavad mitmeid piiranguid ja eesmärke, mis toetavad Pärnu maakonna keskkonnakaitselisi suundi ning loodusväärtuste säilitamist.

Siin on mõned olulised põhimõtted ja regulatsioonid:

1. Ettevaatus- ja ennetuspõhimõte

ELi keskkonnapoliitika tugineb ettevaatus- ja ennetuspõhimõttele, mis tähendab, et kui tegevus võib kahjustada keskkonda või rahvatervist, tuleb rakendada ennetavaid meetmeid isegi siis, kui teaduslikud tõendid ei ole täielikud.

2. Saastaja maksab põhimõte

ELi keskkonnapoliitika kohaselt peab saastaja kandma kulud, mis on seotud keskkonnakahjude kõrvaldamisega. See tähendab, et tööstusettevõtted, sealhulgas kaitsetööstus, peavad vastutama võimalike keskkonnamõjude eest ja rakendama leevendusmeetmeid.

3. Natura 2000 võrgustik ja elurikkuse kaitse

ELi loodusdirektiiv ja linnudirektiiv sätestavad, et liikmesriigid peavad kaitsma looduslikke elupaiku ja ohustatud liike. Natura 2000 võrgustik on loodud selleks, et tagada elurikkuse säilimine, ning tööstusprojektid, mis võivad ohustada kaitsealuseid piirkondi, peavad läbima põhjaliku keskkonnamõju hindamise.

4. Euroopa roheline kokkulepe ja kliimamäärus

ELi kliimamäärus seab eesmärgiks vähendada kasvuhoonegaaside heidet 55% võrra aastaks 2030. Kaitsetööstus ja lõhkeainete tootmine võivad suurendada süsiniku jalajälge, mis on vastuolus ELi kliimaeesmärkidega.

5. Veekaitse ja reostuse vältimine

ELi veepoliitika raamdirektiiv nõuab, et liikmesriigid tagaksid veekogude hea ökoloogilise seisundi. Tööstusprojektid, mis võivad põhjustada veereostust, peavad rakendama rangemaid puhastusmeetmeid ja keskkonnakaitse standardeid.

Euroopa Liit on kehtestanud ettevaatusabinõud, et minimeerida kahju elanikkonnale ja keskkonnale.

<u>KÜSIMUS</u> -> **Kuidas ja millise plaaniga on tagatud alltoodud riskide maandamine ja vältimine ning EL direktiivide rakendamine Tõstamaale planeeritava kaitsetööstuspargi osas?**

Olulised riskid kaitse- ja lõhkeainetööstuse rajamisel:

1. **Keskkonnareostus**
    - Õhusaaste: plahvatused ja kemikaalide tootmine vabastavad kahjulikke aineid.
    - Veereostus: ohtlike kemikaalide lekked võivad saastada põhjavett ja veekogusid.
    - Muldade degradeerumine: tööstusjäätmed ja kemikaalid võivad põhjustada pinnase reostust.
2. **Elupaikade hävimine ja bioloogilise mitmekesisuse kadu**
    - Tööstusrajoonide rajamine võib hävitada looduslikke ökosüsteeme ja ohustada kaitsealuseid liike.
    - Mürasaaste ja vibratsioon võivad häirida metsloomade käitumist ja paljunemist.
3. **Rahvatervise ohud**
    - Ohtlike ainete käitlemine võib põhjustada hingamisteede haigusi, vähiriski ning neuroloogilisi probleeme.
    - Plahvatuste või tööstusõnnetuste tõttu võivad tekkida ulatuslikud evakuatsioonid ja tervisekahjustused.
4. **Turbeküsimused ja õnnetusjuhtumite riskid**
    - Plahvatusohtlikke aineid käsitlevad tööstused vajavad ranget turvalisust.
    - Väiksemad tehnoloogilised rikked võivad viia suurõnnetusteni.

Euroopa Liidu kehtestatud ettevaatusabinõud:

1. **Seveso III direktiiv**
    - Reguleerib ohtlike tööstusrajatiste käitlemist ja ennetusmeetmeid.

- Kohustab ettevõtteid koostama riskihindamise plaane ja hädaolukorra lahenduskavasid.

2. **ELi veepoliitika raamdirektiiv**
    - Kohustab liikmesriike tagama veekogude hea ökoloogilise seisundi.
    - Tööstusprojektid peavad rakendama rangeid reostuse vähendamise meetmeid.
3. **Loodusdirektiiv ja linnudirektiiv**
    - Kaitseb looduslikke elupaiku ja ohustatud liike, keelates tööstuste rajamise Natura 2000 alade lähedusse.
    - Nõuab keskkonnamõju hindamist enne tööstuse rajamist.
4. **Ettevaatuspõhimõte ja „Saastaja maksab“ põhimõte**
    - Nõuab, et tööstusettevõtted rakendaksid ennetavaid meetmeid keskkonnakahjude vältimiseks.
    - Kohustab saastajaid vastutama keskkonnakahjude likvideerimise kulude eest.

Kuidas on kaitsetööstuspargi tänasel riiklikul eriplaneeringul arvestatud ülaltoodud ELi regulatsiooniega, mis peavad tagama, et kaitsetööstuse ja lõhkeainete tootmise rajamine ei ohustaks keskkonda ega kohalikku elanikkonda.

Tõstamaa ei sobi kaitsetööstuspargi rajamiseks mitmel olulisel põhjusel:

1. **Keskkonnamõjude raskus –** Keskkonnamõju strateegilise hindamise tulemused näitasid, et Tõstamaa piirkonnas oleks negatiivseid mõjusid kõige raskem leevendada. Õhusaaste, veereostus ja elupaikade hävimine oleksid siin ulatuslikumad kui teistes kaalutud asukohtades.
2. **Mürasaaste ja elukvaliteedi langus –** Kohalikud elanikud on väljendanud tugevat vastuseisu, kuna laskemoona tootmise ja katsetamisega kaasnev müra häiriks igapäevaelu. Lähikonnas asuvad külad, nagu Ermistu ja Lõuka, oleksid otseselt mõjutatud.
3. **Kogukonna vastuseis –** Kohalikud elanikud on hinnanud planeerimisprotsessi läbipaistmatuks ja kaasamist ebapiisavaks. Paljud leiavad, et tööstuspargi rajamine kahjustaks piirkonna loodusväärtusi ja elukeskkonda.
4. **Alternatiivsete asukohtade olemasolu –** Põhja-Kiviõli ala vastab paremini kaitsetööstuspargi nõuetele pakkudesparemat logistikat ja väiksemaid keskkonnamõjusid.

Kvalifitseeritud tööjõu puudus piirkonnas ja ebaratsionaalne logistiline distants.

KÜSIMUS -> Kuidas on tagatud kvalifitseeritud tööjõu ressurss antud piirkonnas?

Lõhkeainetööstuses töötamiseks on vajalikud spetsiaalsed kvalifikatsioonid ja oskused, mis tagavad ohutuse ja vastavuse tööstusstandarditele. Eestis reguleerivad kutsekvalifikatsioone Haridus- ja Teadusministeerium ning vastavad tööstusstandardid.

Peamised kvalifikatsiooninõuded lõhkeainetööstuses:

1. **Keemiatehnoloogia ja materjaliteadus**
    - Lõhkeainete tootmise ja käitlemisega seotud spetsialistidel peab olema teadmisi keemiliste reaktsioonide ja materjalide omaduste kohta.
    - Keemiatehnoloogia haridus või vastav kutsekvalifikatsioon on vajalik.
2. **Ohutustehnika ja riskihaldus**
    - Töötajad peavad läbima spetsiaalse ohutuskoolituse, mis hõlmab plahvatusohtlike ainete käsitlemist ja hädaolukordade lahendamist.
    - Seveso III direktiiviga seotud koolitused on kohustuslikud.
3. **Tööstusautomaatika ja mehhatroonika**
    - Lõhkeainete tootmisprotsessid on sageli automatiseeritud, mistõttu on vajalik oskus töötada tööstusrobotite ja automaatikaseadmetega.
    - Mehhatroonika ja elektroonika alased teadmised on eeliseks.
4. **Kaitsetööstuse regulatsioonid ja seadusandlus**
    - Töötajad peavad tundma Euroopa Liidu ja Eesti seadusi, mis reguleerivad lõhkeainete tootmist ja eksporti.
    - Vastavad sertifikaadid ja litsentsid on vajalikud.
5. **Kvaliteedikontroll ja testimine**
    - Lõhkeainete ohutuse ja kvaliteedi tagamiseks on vajalikud teadmised testimismeetoditest ja analüüsist.
    - Laboritöö ja mõõteseadmete kasutamise oskus on oluline.

Kõige olulisemad kvalifikatsioonid lõhkeainetööstuses on **ohutustehnika ja riskihaldus**, kuna tööstuses töötamine nõuab rangete ohutusstandardite

järgimist plahvatusohtlike ainete käitlemisel. Lisaks on **keemiatehnoloogia ja materjaliteaduse** tundmine kriitiline, et tagada lõhkeainete tootmise ohutus ja täpsus. Samuti on oluline **tööstusautomaatika ja mehhatroonika**, kuna paljud tootmisprotsessid on automatiseeritud ning vajavad tehnilisi teadmisi.

Kaitsetööstuses töötamiseks peab omama **vastavaid sertifikaate ja koolitust**, mis hõlmavad Euroopa Liidu regulatsioone ja tööstusohutuse nõudeid.

Eestis on lõhkeainetööstuse kvalifikatsiooniga inimesi peamiselt tööstuspiirkondades, kus tegutsevad kaitsetööstuse ja keemiatööstuse ettevõtted. Mõned olulised keskused hõlmavad:

- **Tallinn ja Harjumaa** – Suurim tööstus- ja teaduskeskus, kus asuvad mitmed kaitsetööstuse ja keemiatehnoloogia ettevõtted.
- **Ida-Virumaa** – Tugev keemiatööstuse ja tööstusautomaatika kompetents, kus leidub spetsialiste lõhkeainete tootmise ja käitlemise valdkonnas.
- **Tartu ja Lõuna-Eesti** – Tartu Ülikooli ja Eesti Maaülikooli teadus- ja inseneriteaduste programmid koolitavad spetsialiste, kes võivad töötada lõhkeainetööstuses.

Kokkuvõttes on Tõstamaa keskkonnamõjude, mürasaaste, puuduliku piirkondliku kvalifitseeritud tööjõu kättesaadavuse, kogukonna vastuseisu ja sobivamate alternatiivsete asukohtade tõttu ebasobiv kaitsetööstuspargi rajamiseks.

Kinnitan, et kõiki eelloetletud mõjusid ja riske sostan enda isikuga lähtudes sellest, et pean ennast Tõstamaa osavalla kogukonna liikmeks.

[redacted]